A-larm
v/Fagavdelingen
Postboks 142
4662 Kristiansand
Org.nr: 979 683 359
E-post: post@a-larm.no
Telefon: 454 23 454
Dato:

Innspill fra A-larm til Regional utviklingsplan 2040 – Helse Sør-Øst

A-larm støtter retningen i regional utviklingsplan 2040. Vi mener at det er mange gode ambisjoner, men som med mye annet – så vil gjennomføringen av planen og hvordan dette overføres fra papir til praksis, være avgjørende for om planen får betydning for de menneskene som trenger tjenestene. Vår oppfordring er derfor at disse ambisjonene må følges opp av konkrete krav, ansvar og systemer som sikrer at endringene skjer.

Som en bruker- og pårørendeorganisasjon på rusfeltet er vi særlig opptatt av hvordan de overordnede ambisjonene i planen faktisk kan bli til trygge og gode tjenester i praksis, som oppleves sammenhengende, fleksible tilgjengelige og hjelpsomme for de som trenger dem. Tjenestene må tilpasses mennesket – ikke mennesket til tjenestene.

Vi ønsker særlig å løfte frem fire punkter vi mener er viktige:

1. Reell brukermedvirkning og pårørendeinvolvering

Vi støtter ambisjonen om en mer aktiv pasient- og pårørendeinvolvering på individ-, tjeneste- og systemnivå, men vi mener at det er viktig å tydeliggjøre hva dette innebærer i praksis. Reell medvirkning handler om mer enn å bli invitert inn eller om å bli spurt, det handler om å få muligheten til å påvirke reelt.

Vi mener at om man skal lykkes med å utvikle tjenester som faktisk møter framtidens behov, må mennesker med egenerfaring og pårørende involveres fra idé og planlegging til gjennomføring, evaluering og forbedring. Mennesker med egenerfaring og pårørende må derfor involveres tidlig og systematisk i utvikling, forbedring, forskning og evaluering av tjenestene. Erfaringskompetanse må løftes som kunnskap – likeverdig med fag- og forskningskunnskap.

Vi mener derfor også at det bør tydeliggjøres hvordan brukermedvirkning og pårørendeinvolvering skal sikres på alle nivåer, og hvordan pasient-, bruker-, og pårørendeerfaringer kan benyttes systematisk i arbeidet med pasientsikkerhet og kvalitet.

2. Helhetlige og sammenhengende tjenester

Planen beskriver selv at pasientforløpene for mennesker med alvorlige psykiske lidelser og rusavhengighet ofte er fragmenterte og preget av lite fleksibilitet og lav kontinuitet. Dette vet vi også fra flere nasjonale rapporter de siste årene. Mange får ikke hjelp, eller de får ikke den hjelpen de har rett på.

A-larm
v/Fagavdelingen
Postboks 142
4662 Kristiansand
Org.nr: 979 683 359
E-post: post@a-larm.no
Telefon: 454 23 454
Dato:

I planen beskrives behovet for mer fleksible tjenester, ambulante tjenester og modeller som kan følge mennesker over tid. Det pekes også på FACT og andre modeller for personer med alvorlige psykiske helse- og rusutfordringer.

Tjenestene må også være tilgjengelige på måter som gjør at de som trenger det klarer å benytte dem. For noen vil tradisjonelle tjenester, åpningstider, henvisningskrav og/eller krav om egen motivasjon eller rusfrihet være barrierer for å komme i posisjon til hjelpen. Fleksible, ambulante og lavterskel tjenester må derfor være en del av framtidens helsetjeneste. Tjenestene må tilpasse seg den som er mottaker, ikke omvendt.

Målet er mer samordnede tjenester på tvers av nivåer, og det skal særlig legges vekt på forløp for mennesker som trenger tjenester både fra spesialisthelsetjenesten og kommunen.

A-larm støtter dette, og mener det er svært viktig at det i fremtiden ikke lengre skjer at pasienter dyttes mellom tjenester og omsorgsnivåer uten at noen tar ansvar. Mennesker med sammensatte behov skal ikke måtte være sin egen koordinator, eller være avhengige av å ha ressurssterke pårørende eller flaks. Overganger mellom tjenestene er særlig sårbare, og ansvar må være tydelig, også når behandlingsansvaret endres.

Pårørende må sees som en ressurs, uten at de gjøres til en uformell del av tjenesteapparatet. De skal involveres og få nødvendig informasjon, støtte og veiledning, men ansvaret for koordinering og oppfølging må ligge hos tjenestene.

3. Integrert ettervern som en del av helheten

Vi er positive til at rapporten om integrert ettervern er løftet inn i planen, og mener at det er viktig å påpeke at ettervern i fremtiden ikke forstås som noe som begynner når behandlingen er avsluttet. Overgangen fra behandling til hverdagsliv må ses som en del av behandlingsforløpet, og videre oppfølging må planlegges sammen med den det gjelder og med tydelig ansvar mellom tjenestene.

4. Kvalitet må også handle om relasjon, kontinuitet og de som faller utenfor

Planen legger opp til systematisk bruk av pasienterfaringer gjennom regionale pasienterfaringsundersøkelser. Vi mener dette er viktig, men at erfaringene må brukes til mer enn å måle tilfredshet.

For mennesker med psykisk helse- og rusavhengighet kan relasjon, tillit og kontinuitet være avgjørende for om de klarer å ta imot og nyttiggjøre seg hjelp. I motsatt fall kan det få betydning for selve muligheten til å få hjelp, eller for utfallet av behandling. Det er fremdeles et stort problem med holdninger og stigmatisering, og flere opplever å måtte gjøre seg fortjent til hjelp eller bevise at de er motivert før rettigheter gis.

Vi mener derfor at det også er viktig å snakke om hvem som faller ut av tjenestene, hvem som ikke får brukt tilbudene, og hvorfor. Hvis vi bare lærer av erfaringene til dem som klarer å finne veien

A-larm
v/Fagavdelingen
Postboks 142
4662 Kristiansand
Org.nr: 979 683 359
E-post: post@a-larm.no
Telefon: 454 23 454
Dato:

gjennom systemet, risikerer vi å utvikle tjenester som først og fremst fungerer for dem som allerede mestrer systemet.

Fra ambisjon til praksis

A-larm mener at det i dagens helse- og omsorgstjeneste allerede finnes gode forutsetninger for å gi god behandling av god kvalitet. Vi vet allerede noe om hvor det glipper og hvor det er ekstra sårbart. Mye av utfordringene i dag handler også om en praksis som ikke alltid henger sammen med skrevne ord. Det som derfor bør sees som ekstra viktig for regional utviklingsplan, er å omsette ambisjoner til praksis. Vi mener også at det blir viktig å se på systemer som kan kvalitetssikre og måle at endringer faktisk skjer.